

nieuwe winkelconcept van korte duur, ook al vanwege de problemen met de Europarking, die met jaren vertraging openging. Heel wat middenstanders grepen al na drie jaar de kans om hun huurcontract op te zeggen en naar een vertrouwde winkelstraat zoals de Bruul of de IJzeren Leen te verhuizen. Superette Colruyt, speelgoedwinkel Christiaensen, kledingszaak Tiffany's, het waren niet van de minste die vertrokken, doorgaans zonder opvolger.

Met de leegstand nam het vandalisme toe, en met het vandalisme groeide een kwalijke reputatie, die door de architectuur werd aangewakkerd. Steeds minder kooplustigen waagden zich nog in de wirwar van gangen zonder daglicht, maar de Euroshopping trok wel een ander slag volk aan. Het woord hangjongeren bestond nog niet, maar heel wat Mechelaars associëren de teloorgang met de intrede van jonge Marokkanen. Gelukkig worden er ook ernstige analyses gemaakt van deze stedenbouwkundige en commerciële miskleun. Shoppingcentra werken alleen als ze baden in het daglicht. Belangrijker nog: ze moeten shoppers een verbinding garanderen tussen twee of meer interessante plekken in de stad. Heel anders dus dan de Mechelse variant, een in neonlicht badende doolhof die slechts één echte ingang telde.

Lus na lus beklimmen we de spiraal van de Europarking. Alleen de eerste twee niveaus worden nog gebruikt, door het personeel van de stad en het socialistisch ziekenfonds. Gezellig is anders. Vrouwelijke chauffeurs vormen teams of regelen een escorte om hun wagen op te pikken. Met iedere verdieping worden de plassen groter en de laag duivendrek dikker. Het dak is een wingewest voor gsm-operatoren, de enige die ooit een traan zullen laten voor de Euroshopping. Hier pas wordt duidelijk hoe verwoestend het effect van een stadskanker is, alle straten in de buurt dragen er de sporen van. Zo hadden de ontwerpers het niet bedoeld. In hun droom reden chauffeurs helemaal tot op het dak. Ze konden natuurlijk meteen in de lift springen en in de Euroshopping hun koopdriften bevredigen. Maar ze konden ook een glas drinken in de hoogste taverne van Mechelen, ondertussen genietend van een formidabel uitzicht over de Dijlestad. De taverne staat er nog, maar ze is nooit voorbij het stadium van de ruwbouw geraakt.

Sluikstorters en krakers

Jozef Keuppens heeft een dubbelzinnige relatie met de Euroshopping. Zijn huurhuis in de Huidevettersstraat wordt verpletterd door de kolos. Figuurlijk en straks ook letterlijk, want ook particuliere panden in het stratenblok gaan voor de bijl. Het aanpalende huis werd vorig jaar nog inderhaast gerenoveerd, een doorzichtige truc om de ont-eigeningsvergoeding op te drijven. Binnen een paar weken verhuist Jozef, samen met de meer dan drieduizend klokken en pendules die hij op rommelmarkten heeft verzameld. Met evenveel ijver collectioneert zijn vrouw poppen, en tegen een antieke kolenkit kan geen van beiden neen zeggen. Hoeft het gezegd dat een geschikt onderkomen vinden geen sinecure was?

"De Euroshopping heeft hier alles kapotgemaakt", fulmineert Jozef. "Ik ben hier geboren en getogen. Dit was een echte

De gigantische Euroshopping: het meest gehate gebouw van Mechelen.

volksbuurt, er waren evenveel cafés als huizen. Je weet toch dat hier vroeger de Mechelse Groentenhallen stonden? Dat was een prachtig monument, een dak van glas en staal, overal marmeren zuilen. Hadden ze die maar laten staan, dan liep het hier nu vol toeristen." Jozef klinkt een beetje als een berouwvolle collaborateur. Hij heeft immers zelf aan de Euroshopping verdiend, als manusje-van-alles. Kraanman op de werf, schoonmaker in de shopping, technicus in de bioscoop die in het complex zat. Als iemand ons kan vertellen hoe we in het verlaten shoppingcenter binnen kunnen dringen, dan hij wel. Op zijn advies proberen we een zijdeur in de Muntstraat, ooit de stek van bloeiende neringen zoals Zonneclub Plage, Koffiebar Breughel en Musiccorner. In de nis hangt een penetrante urinegeur, de deur geeft geen kik.

Dan maar proberen via de ondergrondse parking, een donkere, half ondergelopen krocht die een geheim verbergt. Welke autoverzamelaar haalt het in zijn hoofd om hier een half dozijn Cadillacs te stallen? De buitenissige limousines rotten weg terwijl je ernaar kijkt. Uitgerust met rubberen laarzen en zaklantaarns waden we door de kelders van de Euroshopping. Druppels ploffen met veel gevoel voor ritme in het water. Sluikstorters en krakers hebben er een zootje van gemaakt, dit moet de ideale plek zijn om een lijk te dumpen.

We vinden wat we zoeken: een trap die naar een deur leidt. Seconden later staan we op het droge, achter de toeg van de Eurosnooker op niveau -1. De halfvolle fles bordeaux wijst op een holderdebolder vertrek. Als opgewonden kinderen lopen we door de gangen van het reddeloze winkelparadijs. Glas kraakt onder onze voeten, de helft van de vitrines is ingeslagen. We ontdekken Cinema Studio, het kantoor van Radio Reflex, Lunapark Joy Stick, papierwaren 't Kantje. Bij Teughels, dé Miesespecialist van Mechelen, brandt nog licht, alsof ze klanten verwachten. Overal slingeren orderboekjes rond. Gedateerd op 1993, zowat het laatste jaar dat hier klanten rondliepen. Hoeveel middenstanders hebben zich hier in de schulden gestoken? De eerste slachtoffers vielen op de hoogste verdieping. Voor menige vitrine hangt nog een Te Huurbordje, een wanhoopskreet die niet werd gehoord. Een notariële affiche mobiliseert voor een openbare verkoop: twee panden voor de spotprijs van 140.000 frank. Uit een tweede affiche blijkt dat het minimumbedrag niet werd gehaald.

Cadeau of glijmiddel

Herman Janssens blijft erbij. Was het niet door de oliecrisis geweest, dan was de negatieve spiraal nooit gaan draaien. In dat scenario was hij niet alleen steenrijk geworden, hij zou in de annalen zijn bijgezet als de man die Mechelen een parel van een shoppingcenter heeft geschonken. Helaas zal zijn lemma er minder fraai uitzien: de projectontwikkelaar die Mechelen met een stadskanker buiten categorie heeft opgeza-

deld. En voor de patrimoniumliefhebbers: de beoëfder die de Groentenhallen heeft afgebroken. "Prachtig monument", geeft hij toe. "Vandaag zou je zo iets niet meer kunnen afbreken, maar het waren andere tijden. Eind jaren zestig, begin jaren zeventig, de economie boemde, er werd gebouwd zoals nooit tevoren. Naar historisch erfgoed werd niet gekeken." Maar laten we niet te hard

zijn voor een man van 74. Het klopt dat nogal wat gedupeerde middenstanders nog altijd boos op hem zijn. Of op zichzelf, omdat ze geloofden in de gouden bergen die hij hen voorspiegelde terwijl hij zijn plannen voor de Euroshopping ontvouwde. Ze kunnen zich troosten met het idee dat Janssens zelf in de klappen heeft gedeeld. Toen hij op een eigenaarsvergadering als directeur-syndicus werd afgezet moest hij zelf een winkel in de Euroshopping openen. Inkomsten waren broodnodig, want ondanks de gladder praatjes was Janssens met twintig onverkochte panden en een berg schulden blijven zitten. Zijn meubelzaak ging echter snel failliet, hij heeft twintig jaar gevochten om uit de put te kruipen.

Veel liever dan op die pijnlijke episode blikt hij op de ontstaansgeschiedenis terug. Samen met een intussen overleden vennoot richtte hij Dijke Immo op, het eerste vastgoedkantoor van Mechelen. De galerij in de Muntstraat met twintig winkels, later ingebouwd in de Euroshopping, was een geslaagde vingeroefening. Middenstanders deden gouden zaken. Daarna kwam het grote werk: de Europarking en de Nieuwe Stadsfeestzaal, eigenlijk een cadeau van de projectontwikkelaars aan de stad. Of was het een glijmiddel? "Vergunningen waren nooit een probleem", zegt Janssens. "We hadden overall relaties, van het stadsbestuur tot het kadaster. Met Désiré Van Daele, de socialistische burgemeester, gingen we

vaak eten. Maar we waren ook dik met senator Vandekerckhove, de man van de CVP in Mechelen. Vandekerckhove was onze notaris, hij heeft alle aktes opgesteld. Die man heeft wat verdiend aan de Euroshopping." Janssens is er nog altijd trots op: in één avond heeft hij vier cruciale kavels gekocht voor de bouw van de Euroshopping. "Het bisdom vroeg 12 miljoen voor een reusachtig pand aan de Leermarkt", zegt hij. "Ik had maar 200.000 frank voorschot op zak, maar dat volstond. Die mannen kennen Vandekerckhove, dachten ze op het bisdom, dus het zal wel in orde komen." De herinnering wekt onvermoede passies op. Hij graait het notitieboekje uit mijn hand en begint stratenplannen en bouwvolumes te schetsen. Zo is het ook werkelijk gegaan. Bij de hele Euroshopping is geen architect komen kijken. "Meneer Geuns, mijn vennoot, en ik hebben alles zelf getekend", zegt Janssens. "Pas op, we lieten dat nakijken door een ingenieur. En Vandevijver, de architect van de socialisten, heeft er zijn naam onder gezet. Maar louter voor de wet, aan de plannen heeft hij niks veranderd."

Herman Janssens is geen danser, op Balcazar zullen ze hem nooit missen. Het is kwart voor vijf, het dansfestijn dooft uit. Barman Carlo telt de minuten af. "Om klokslag vijf uur stormen ze naar buiten", zegt hij wat schamper. "Geen minuut later, want ze willen hun favoriete soap niet missen." Met het einde in zicht heeft Harry Clue zijn dansbenen teruggevonden. Hij schuifelt over het parket met Jeanne Joossens, een pronte dame van 77 met weelderig wit haar. Dat ze met kop en schouder boven de geboelde Brit uittoert, het hindert niet. *Put your head on my shoulder.* Nooit heeft de evergreen mooier geklonken.

Jozef Keuppens' huurhuis wordt binnenkort afgebroken: 'De Euroshopping heeft hier alles kapotgemaakt.'